

Työterveyslaitos

Taiteesta työhyvinvointia – mitä kertovat tutkimukset?

**Anneli Leppänen, dosentti, tiimipäällikkö
Organisatoriset innovaatiot ja johtaminen-
tiimi**

Historianäkökulma työhyvinvointitutkimukseen: Mistä puhutaan, kun puhutaan työhyvinvoinnista?

- Työtyytyväisyys 1960-luvulta alkaen
- Työkuormituksen tutkimus
- Työstressi-, työuupumus 1970-luvulta alkaen
- 1990-luvulla sairastamisen ja kuolleisuuden tutkimus
- 1986 alkaen osaamisen tutkimus
- 2000-luvulla myös työn imun tutkimus
- 2006 myös terveyden tutkimus

- Interventiotutkimuksia liian vähän
- Käsitteiden selventämistä ja oikean hyvinvoinnin analysointia lisää

Kulttuuri työhyvinvoinnin ja sen ongelmien tutkimuksissa

- » Vapaa-ajan käytön vaikutuksia terveyteen ja työhön liittyvien hyvinvoinnin ongelmien hallintaan on tutkittu ja tutkitaan jatkuvasti. Osana kulttuuritoiminta. Kuitenkin melko harvoja tutkimuksia
- » 1990-luvulla TYKY-projekteissa myös kulttuuritoimintaa järjestettiin, mutta vaikutuksia ei ole tutkittu
- »

Alueen tutkimuksista: Vapaa-ajan käyttö ja työhyvinvointi (Iwasaki ym. 2005)

- Hälytyskeskusten työntekijöiden (N=132) vapaa-ajan toimintoihin osallistumisen ja niistä nauttimisen yhteydet stressin vähentymiseen ja selviytymiskeinojen tehokkuuteen sekä fyysiseen ja psyykkiseen terveyteen.
- Rentouttavat vapaa-ajan toiminnot (esim. musiikin kuuntelu, lukeminen, television katselu) ennusti hyvää stressin käsittelyä.
- Sosiaalinen vapaa-aika (esim. ystävien tapaaminen ja kutsuilla käyminen) ja kulttuuriharrastukset (konsertteissa, baletti- tai teatteriesityksissä tai taidenäyttelyissä käyminen) ennustivat parempaa henkistä tai fyysistä terveyttä.
- Mutta....

....

- Menetelminä oli vain kyselyitä
- Vapaa-ajan harrastuksia koskevat luokitukset olivat "kulttuuri"-käsitteen näkökulmasta problemaattisia:
 - kulttuuriasteikko sisälsi esitysten tai näyttelyiden katsomista, harrastukset-asteikkoon sisältyi maalaaminen, piirtäminen, keramiikkatöiden teko, valokuvaaminen, ompelu, ja kukkien asettelu ym. Vastaukset tähän asteikkoon eivät selittäneet mitään.
 - asteikkoon "matkustaminen vapaa-ajalla" kuului mm. festivaaleilla käynti

Kulttuurin harrastaminen ja kuolleisuus (Väänänen ym. 2008)

- Tutkittiin teollisuustyöntekijöiden ennenaikaisia kuolemia suhteessa vapaa-ajan toimintoihin. (n=n. 7500).
- 1986 tehdyssä kyselyssä kysymys (kuinka usein vapaa-aikanasi osallistut seuraaviin toimintoihin? taide- ja kulttuuri, lukeminen, yhteisöt tai järjestöt, sosiaalinen toiminta, opiskelu) kuhunkin kysymykseen vastattiin erikseen asteikolla: 1= ei koskaan, 2 muutamia kertoja vuodessa, 3 joka toinen viikko, 4 kerran viikossa, 5 päivittäin tai lähes päivittäin

- Kuolemat välillä 1986-2004 kerättiin kansallisesta kuolleisuusrekisteristä
- Kuolemia tutkimusaikana oli eri syistä 760. Ulkoisista syistä johtuvia kuolemia (tapaturmat, itsemurhat ja väkivaltaiset kuolemat) N=111
- Paljon sosiaalisesti jaettuihin kulttuuriharrastuksiin osallistuneiden todennäköisyys ennenaikaiseen kuolemiseen ulkoisista syistä oli pienempi kuin muiden.

Kulttuurityön ja työhyvinvoinnin yhteys

- Kulttuurialoilla työskenteli muutamia vuosia sitten n. 66.000 henkilöä (Journalisti 1/2009)
- Mitä heidän työhyvinvoinnistaan tiedetään?

Työhyvinvointi- erityiskysymyksiä

- Työn julkinen arviointi –suhde "portinvartijoihin"
- Rajattomasti työtä vai rajat työlle?
- Suhde yrittäjyyteen

Tunnetaanko seuraavat kysymykset kulttuurityötä tekevien osalta?

- työn merkityksellisyys –kokonaisuuden hallinta
- osaamisen kehittyminen
- ammatti-identiteetin kehittyminen
- johtaminen ja esimiestyö
- työyhteisön rooli
- luottamus, oikeudenmukaisuus ja psykologisen sopimuksen pitävyys
- häiriöiden ja epävarmuustekijöiden ratkaiseminen ja hallinnan kehittyminen
- luovan työn sisäiset ristiriidat
- työn ja muun elämän suhde
- jne.

Erilaiset työhyvinvoinnin ja pahoinvoinnin indikaattorit? Työuupumusoireet (MBI) journalistisessa työssä ja Suomen työikäisessä väestössä (suluissa)

- Työuupumus 46 % (55 %)
- Uupumusasteinen väsymys 42 % (61 %)
- Kyynistyneisyys 43 % (50 %)
- Ammatillisen itsetunnon alhaisuus 47 % (32 %)

Mielenterveyshäiriöt ja luova työ

- "Luovuus ja hulluus" Paljon tapausselostuksia taiteilijoiden mielenterveysongelmista
- Kirjallisuudessa ei kuitenkaan näyttöä siitä, että luovaa työtä tekevillä olisi muita enemmän mielenterveyshäiriöitä
- Journalisteista neljäsosa turvautunut ammattiauttajaan ongelmiansa takia Leppänen ym. 2002 ("Mutta journalistit käyttävät myös kirjastoja enemmän kuin muut suomalaiset")

Mitä olisi syytä tutkia kulttuurin ja työhyvinvoinnin yhteyksistä?

- Kulttuuri ja innovatiivisuuden lisääntyminen ja säilyminen yksilö-, ryhmä- ja organisaatiotasolla
- Kulttuurin vaikutukset palautumiseen (varsinkin psyykkiseen)
- Kulttuuri copingina .
- Edellisistä vertailevia interventiotutkimuksia erilaisissa töissä.
- Kulttuurin harrastaminen työkykyä ylläpitävänä toimintana työttömyysjaksojen aikana
- Kulttuurin ja taiteellisten toimintatapojen/menetelmien rooli työhön perehdyttämisessä, mentoroinnissa tms. (esim. psyko- ja sosiodraamoja toteutetaan paljon, vaikutuksia voisi tutkia ja julkaista jatkuvasti).

- Etenevät tutkimukset kulttuurin vaikutuksista työhyvinvoinnin kehittymiseen muutoksessa
- Interventiotutkimukset työhyvinvoinnin kehittämisestä kulttuurin avulla Tyky- ja Tyhy-ohjelmien vaikuttavuuden tutkimuksessa
- Interventioiden pitkäaikaisvaikutusten seurantatutkimukset

- lisää tietoa:
- Iwasaki, Y. et al. Contributions of leisure Participation in predicting stress coping and health among police and emergency response services workers. J.Health Psychol 10 (2005):1, 79-99
- Pirttilä, I: Taide , kertomuksellisuus ja työelämä. Työelämän tutkimuksia 2009:1, 58-59
- Tuomivaara, S. ym: Asiantuntijan luovuus koetuksella. Työterveyslaitos 2005
- Väänänen A. ym. The impact of engagement in cultural activities on cause-specific mortality: prospective study of industrial employees. ICBM, Tokyo, August 28, 2008
- www.ttl.fi/TyoJaIhminen